

✝ Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, měrc 1991
3. čisto · Lětnik 41

Bože słowo za nas

Tón, kotryž swojeho syna njeje přepušćil, ale je jeho za nas wšitkich podať, kak by wón njechal nam z nim wšitko hnadnje dać?

Rom. 8,32

W póstnym času zhladujemy bóle hač hdy hewak na křiž, na kotrymž mrěje čerpjacy Chrystus. Mrěje čłowjek, tola wón je syn Boží, tón wot profetow slubjeny Mesias. Bóh bě jeho přez Bethlehem na swět pošlať, a Jězus spjelni poslušny přeće swojeho Wótca. Wón dze dobrowólnje do Jeruzalema a wě, zo změje wjele přečerpjeć, wě, zo dyrbi wumrěć a tak wšěm ludžom pomhać. Tohodla bu na swět pošlany. Hač dotal bě z Mójzaso-weho zakonja płaćito: Wotpłaćenje za hrěch je smjerc. Tu zwěsćamy z hrózb, zo dyrbjachmy my wumrěć, my smy poňni winow a hrěchow. My dyrbjachmy so pochlostać, přetož běchmy do wotročstwa winy padnyli.

Tola tu stawa so něšto, štož je cyłe wuwice čłowjestwa změniło, tež počah mjez Stworicielom a stworjenjom, to je mjez nami a Knjezom. Jězus Chrystus je so dať město nas pochlostać. Naše winy bjerje na sebje a za nas wuměra, jako naš zastupnik so wopruje. Bóh tón Knjez přijimuje tutón wopór, nas wobhladuje za wusprawnjenych, wukupjenych, wumóženych. Město nas je swojeho syna pochlostať, kiž njebě so z ničim přehrešil, ale je na sebje cuze hrěchi wzal. Nas pak wobhladuje za čistych. Hrěch njeje na nas pochlostať, ale na Chrystusu. Hrěch je z Chrystusom na drjewo křiža přibity. Zakoň je so spjelnil.

Serbski cyrkwinski dzeń 1991

Hizo nětko přeprosujemy wšitkich Serbow na naš lětuši cyrkwinski dzeń. Wón so wotměje sobotu a njedzelu 22. a 23. junija w Slepom. Tamniša wosada je nas po dolhich lětach zaso k sebi přeprosyla. Zhromadnje chcemy rozmyslować wo tym, što nam lětno hrono praji: „Kotřiž so Knjezej dowěrjaja, dostanu nowu móc.“ Chcemy pak so tež zaběrać ze stawiznami a z přitomnosću tuteje wosady. Prošu zapisajće sej hižo nětko tutón wazny dzeń do swojeje protyki!

Jan Malink, předsyda

My pak smy wuchowani, wumóženi, wukupjeni. Tón wukupny wopór je Chrystusowa krej a smjerc. Jězus da za nas to najwjetše, štož je možno dać – swoje žiwjenje. Tak wulka je Boža lubosć k nam, zo njeprělutuje swojeho jeničkeho syna Jězusa a wopruje jeho. Jězus wuměra, zo bychmy my živi byli, a to wěčne žiwjenje. Tute žiwjenje je hinaše hač naše zemske žiwjenje. Wone pokročuje tež za wrotami čelneje smjerće tam za brjohom toho njebjeskeho Jordana.

Tutu Božu lubosć widźimy tež w podawku Abrahama a Izaka. Tež Izak dyrbeše so woprować, a w Abrahamowej wutrobje bě woprawdže hižo woprowany. Takle podobnje woprowaše Bóh swojeho syna Jězusa za nas, toho syna, kiž bě jemu tak drohi a bliski. Tola njezwosta jenož při bolosći Čicheho pjatka. Wótca wumóži a powyši swojeho syna. Smjerc njeměješe nad nim trajeneje mocy. Tuž je tu tež radosć jutrow z horjestaćom.

Jeloz Bohej tomu Knjezej telko na nas ludžoch zaleži, hdyž njeje swojeho lubowaného syna wot smjerće přepušćil, je zwólniwy nam tež druge dary dać, po kotrychž mamy žadosć a kotrež w žiwjenju njedóstawamy. Proš wo nje wo měrje, při modlenju wo nje požadaj! Wot samoh ći do klina njepadnu. Su to dary Božeje miłosće a lubosće. Dary, na kotrež nimamy my ludžo prawo, ale kotrež wudželuje Bóh Knjez při wšěm po swojej woli, kaž to sam chce.

Wo kelko mamy wjace hač njewěrwi. Wěmy, zo so Bóh tón Knjez wo nas stara. Pod jeho škitom smy my každy čas, w každejžkuli žiwjenskeje situaciji. Tohodla so tež njenastróžmy, njestrachujmy so wo jutřiši dzeń, što nam přinjese, što nas zetka. Jeho smy w žiwjenju a w smjerći, každy čas. A to je přičina k wjesołosći. Miroslav Hloušek

Čichi pjatk a jutry

Čichi pjatk ma wšelake mjena. Mjez Słowjanami rěka wón zdžela „Wulki pjatk“. Tak jón mjenuja tež naši katolscy Serbja. Pola Rusow je wón „Pjatk čerpjenja“. Němske Karfreitag je tak wjele kaž „Zrudny pjatk“. W Jendzelskej maja za njón mjeno „Dobry pjatk“. Wšitke tute mjena pokazuja na wulku waznosć Jězusoweje njewinowateje smjerće na křižu. Čichi pjatk nam kaza, zo bychmy woćichnyli a sebi rozpominali w pobožnej džakownosći: Tak je Bóh swět lubowať, zo je swojeho Syna za nas do smjerće dať.

Judaš je Chrystusa přeradžil, jedyn z jeho wučomnikow. Židža, kotřiž běchu na wysoki jutrowny swjedžen do Jeruzalema přišli, běchu jeho najprjedy wutrobneje witali a potom



To sym sćiniť za tebe, štož činiš ty za mnje?

Wobraz italskeho mištra Domenica Fetti w galeriji w Düsseldorfje, kotryž měješe wliw na žiwjenje mlodeho Zinzendorfa, pozdžišeho škitarja čěskich a morawskich wupućowarjow w Ochranowje w Hornjej Lužicy.

sebi wot Pilatusa jeho smjerc žadachu. Tajka móže čłowska zaslepjenosć być! Kak by so ty zadžeržať, by-li tehdom mjez zabludženymi črjodami byť?

Jězusowa swjata smjerc sebi našu ćichu, nutrnu pokutu a wobroćenje žada: To je WÓN za nas činiť – a što činimy my džensa za wěru a měr na swěće?

Jutry – wone rěkaju pola wjele słowjanskich ludow „Wulka noc“. Bóh je w tutej nocy zbudził swojeho Syna k nowemu, duchownemu žiwjenju. Tuž je tuta noc zawěrnje „wulka“.

Naše mjeno „jutry“ je to samsne kaž „ranje“. Jutrnicka je rańša hwězda. Česa so rano strowja „Dobre jitro“. Ničo wjetše a wazniše so ženje stać njemóžeše a tež ženje njebudže hač to, štož je so tehdom stało na jutrownym ranju. Tole ranje, tele jutry su za cyły swět, wosebje pak za tebe a za mnje, rozsudžace.

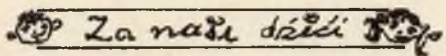
Gerhard Wirth

Přispomnjenčko

„Wo pjenjezech so njerěći – pjenjezy maš“, tak so druhdy praji. A tola so w něćišim času wjele wo pjenjezech rěči. A tež ja dyrjbu džensa wo pjenjezech pisać, hdyž na naš „Pomhaj Bóh“ myslu. Najprjedy chcu so za wšitke dary džakować, kotrež sće w zašłym času za naš časopis podali. Wšak wěsće, zo naš „Pomhaj Bóh“ so sam njenjese, tež hdyž so dopisowarjam a sobudželaćerjam za jich džěto ničo njeplaći. We wičnym hospo-

darstwje pak tež wudawki za zhotowjenje našeho časopisa stupachu, tak zo su wudawki tež wjetše hač prjedy. Tohodla moja próstwa wo dary za naš „Pomhaj Böh“. Můžeće je na konto 30 000 110 pola nalutowarnje w Budyšinje (Bankleitzahl 850 54962) přepokazać. Njeh Böh dary a darićelow žohnuje.

S. Albert



Jurkowe najrjeńše jutry

Nimale by Jurk do awta prasnył, hdyž ze swojim kolesom do dwora smaleše. Můžeće so runje hišće wuhibnyć. „Tajke hlupe awto, steji tu wosrjedź dwora“, swarješe Jurk, hdyž koleso do kólnje storči. Awto bě Jurkej cuze. Štó drje bě to k nim na wopyt přijět?

Hdyž Jurk z kólnje wustupi, widžeše nana z cuzym mužom před konjencom rěčeć. Skótny lěkar! Jurka přejědže. Korla, Korla je chory!

Spěšnje chwataše Jurk ke konjencej: „Nano, što je z Korlu?“ Ale nan jeho kedžbu njeměješe. Rozžohnowaše so runje z cuzym: „Derje, tak přijědžće, kaž wučinjene. Božemje.“ „Božemje“, rjekny cuzy. Wón da tež Jurkej ruku: „Nó, hólče, smališ ty přeco?“ „Haj ... to rěka: ně“, můžeše Jurk jenož wujakotac.

Jurk pohladny do konjenca. Kón Korla tam steješe a jeho wjesele z wopušu šlipajo powita. Jurk jeho šiju majkaše, a Korla hnydom za jeho ruku šlipotaše, hač drje tam žadyn cokor za njeho njeje. „To drje njemžeš přejara chory być, hdyž so ći cokora chce“, zdychny Jurk wolóženy.

„Što to wo chorosći rěčiš?“ rjekny nan zadziwany w durjach stejo.

„Nó, njebě da to skótny lěkar“, so nětko Jurk džiwaše.

Nan so smějkotaše: „Ale ně tola. To bě

Spominamy na Hermanna Mengu

Wón narodži so 7. februara 1841 w Seesenje (Brunšwikska) a wumrě 9. januara 1939 w Goslarje.

Tutón wulki přetožowar Swjateho pisma našich dnjow bě rektor dweju gymnazijow a mišter starych rěčow. Štož jeho wěru nastupaše, měnješe wón jako dźěćo swjateho časa, zo móže poselstwo ewangelija bjez wosobinskeho rozsuda přijimać. Potom pak, jónu wječor nazymu lěta 1899, hdyž zaběraše so z wudžělanjom rańšeje pobožnosće za swoju šulu, wujasni so jemu nadobo, zo je za njeho biblija nimale njeznata kniha. „Rozsudžich so, zo budu so ze studijom biblije, a to najprjedy z Nowym zakonjom, ze wšěmi mocami zaběrać a wuprosych sej za swój wotpohlad Božu pomoc.“ Tutu modlitwu je Böh wustyšal.

Po tym zo bě so Hermann Menge w léce 1900 swjateho šulskeho zastojnstwa wzdał a swoje starorěčne dźěła dokonjal, wobja jeho tajka radosć, zo najprjedy grjekski Nowy zakon a potom za dwanaće lět pilneho dźěła tež cyty hebrejski Stary zakon z apokryfami swědomiče přetoži.

mój znaty. Wón je so jutrow dla za konjom prašeć přišoł. Korla njeje chory. Korla budže križerski kón.“

Štwórtk do jutrow tu cuzy zaso bě. Nan přijědže Korlu z konjenca na dwór a jeho tam přijwaza. „Derje“, praji muž, „ja budu so nětko sam dale starać. A ty hólče“, so wón na Jurka wobroći, „chceš mi pomhać?“

Wězo Jurk chcyše. Muž stłóći jemu šćětku do ruki: „Nó, můžeš hižo konja štriglować?“ Jurk ngyaše a da so z mocu do dźěta.

Muž dźěše mjeztym po wodu a wumy Korli nohi. Potom pomhaše Jurkej při dźěle ze šćětku.

„Widžiš, kak so Korla hižo wšón swěći“, muž spokojnje praji.

„A nětko stej hriwa a wopuš na rjedze. Ale ow jej, sym tola šampun zabył.“

„To ničo nješkodži, my tola tež šampun mamy“, zawoła Jurk a hižo po njón běžeše.

Muž wumy Korli wopuš a hriwu a započa wtosy plesć. Zadziwany Jurk na tute spodziwiny naplečene wopuški hladaše.

„To drje so ći njelubi? Nětko to tež njeje jara rjane. Ale njedzelu budžeš so džiwać, kak rjany Korla budže.“

Hdyž Jurk jutry rano stany, bě muž hižo při dźěle. Hišće raz Korlu cyteho ze šćětku wobdžělowaše, a Jurk smědžeše zaso pomhać.

Wšón zrudny Jurk hłowu wěšeše, hdyž mać měnješe: „Je čas kemši. Pój, Jurko, pojedžemy!“ Cuzy jeho tróštowaše: „Jědź nož jědź. Hdyž přińdžeš wote mšě, tu hišće budžemoj, Korla a ja. Při tych dźětach, kiž nětko přińdu, mi tak a tak njemožeš pomhać.“

Kak so Jurk džiwaše, hdyž wote mšě přijědže. Korla tam steješe rjany kaž hišće ženje: Swěćeše so wšón z čistotu, do kudžerkateje hriwy běchu kwětki stykane, wopuš pyšeše

Při wšej česćownosći před Lutherowym mišterskim rěčnym dźětom, „kiž je kaž žadyn druhi rěčny pomnik žórto najbohatšišeho žohnowanja za naš lud byl“, chcyše wón sprěnja rěčnje po zmysle a zdruha w dźensnišej rěči Swjate pismo ćłowjekam zbližić a je z jasnymi napismami a přispomnjenjemi wukładować pomhać. K jeho pjećawosmdziesiątym narodninam wuda Württembergski bibliški wustaw Mengowu bibliju. Z toho časa zdoby sej wona čicho wutroby němских čitarjow.

Přetožowar sam bu při swojim dźěle wěriwy, džakowny křesćan. Hač k swojej smjerći we 98. žiwjenskim léce dźětaše starc hišće na polěpšenjach. Tež džens liči tutón přetožk hišće k najlepšim přeněmčenjam Swjateho pisma. Předewšěm předarjo a katecheća, kiž přenjoťnu rěč njeznaja, wužiwa ja jón prawidlownje za korektne wukładowanje a připowědanje.

Serbski bus:

26. meje 1991 wot 7 do 19 hodź. jědžemy do sewjernih Čech.

wulka wušiwana sekla, a na konjacym graće frinkolachu so slěborne hwězdzički. Tež muž bě hižo swjedženski w čornym fraku z cylindrom na hłowje.

„Nó, njejmój mój rjanaj?“ so muž směješe.

„Jara“, ngyaše Jurk.

„Je na času“, měnješe muž, šwikny so na Korlu a „w Božim mjenje“ prajo wujěcha z dwora. Najradšo by Jurk za nim běžal.

Džens traješe Jurkej wšo předołho. Wopyt pola dźěda a wowki bě jemu wostudy a ani na pytanje jutrownych jejkow so njewjeseleše. Čakaše jenož na wječor. Nan bě slubit, zo pojedu do susodneje katolskeje wsy križerjow domoj witać.

Skónčnje bě tak daloko. Zwony zwojnachu.

„Nětko woni přińdu“, praji nan. Jurk tłóčeše so přez syty ludźi, a hižo križerjo wótre spěwajo nimo jěchachu – a wosrjedź nich muž na Korli.

„Nano, čehodla my ewangelscy žanych križerjow nimamy?“

„Ty drje by rady sobu jěchať?“ so nan wróćo prašeše. „Snadž hdyž sy wulki, snadž směš potom pola katolskich sobu jěchać.“

Zwony přestachu zwonić, čah križerjow so rozpušći, přihladowarjo dźěchu domoj. Tu nadobo muž na Korli pola Jurka pozasta: „Nó, hólče, chceš sobu?“

Horďy sedžeše Jurk před mužom na konju – cyly puć hač domoj. Šulsy přeceljo jeho widžachu, susodža jemu kiwachu, a samo wučerjo strowjachu Jurka-križerja.

Wječor we łožu Jurka noze wot jěchanja boleštej. Ale što wo to. Wjele wažnišo bě, štož bě muž nanej při rozžohnowanju prajit: „Tón waš hólč, tón budže jónu prawy križer!“

Haj, hdyž budže z Jurka Jurij, potom budže wón prawy križer! T. M.

Poslednje zetkanje z Pawołom Nalijom

Dołhe lěta njewědžach, hdy běch posledni raz Pawoła Nalija zetkała. Džens, po wozjewjenjach w Pomhaj Böh, móžu sej wulićić, zo bě to w lécu 1963. Džěch popołdnju po Tuchorskej najskerje do drogerije nakupować, hdyž wuhladać na druhim boku Pawoła Nalija, a njemožach so dodžiwać. Zawoľach na njeho, a wón přińdže wjesoly přez puć ke mni. Wčera běchu jeho z jastwa pušćili, nětk budže léto dźětać a potom dokonči studije, mi powědaše. Ja pak njemožach jeho wjesolósć dźělic, njewěřjach słowam jastwowych zastojnikow, přetož woprawdźitosć bě cyle hinaša. Sama to wědžach, přetož běchu mojeho muža wosom lět do toho ze Serbskeje wyšeje šule jako wučerja wotstronili. Wotkolkowany bě wotkolkowany.

Pawoľ Nalij njechaše mi wěric, wučahny ze zaka posudk z jastwowych lět, zo je přiľadnje so zadžeržal, a dale mi powědaše, zo je so z jastwowym oficěrom derje zrozumił, jemu hodžiny w ruščinje podawať. Na to jemu znapeřiwich, zo dyrbať tola sam jako student prawnistwa wědžec, kak to pola nas je.

A runje tohodla je prawo studował, zo by je pomhał přetlōčić, twjerdžeše zahorjeny.

Wbohi Pawlo, sej myslach, hdyž so z nim rozžohnowach, kajki optimist! A towaršnosť je jeho a jeho žonu rozmlěta.

Hač do džensnišeho prawje njewěm, čeho dla běchu jeho zawrěli a zasudžili. Powědaše so, zo je zapadny agent, štož so mi wěrić njechaše, přetož znajach jeho jako horliwego, sprawného Serba, druhdy wšak trochu wótreho, štož pak so mi na nim lubješe.

Někak pōdra lěta do toho běch jeho žonu jako předawarku we wobchodze Makant na Bohatej zetkała. Z naju krótkich słowow wěm hišće džens, zo rjekny, zo so jej časej wotpowědnje wjedže, wjele je samá, zo pak wě, zo ludžo najskeje z Njebjelčanskich kōnčin na nju mysla ... Tyknu jej hdys a hdys list z pjenjzami do kašćika.

Tutōn tragiski dōnt serbskeju čłowjekow by trjeba bylo přepytować nic naposledk w zajimje serbskeho powōjskeho stawiznopisa.

Kata Malinkowa

*



Jan Arnošt Smoler

3. mērcja je tomu 175 lět, zo narodži so we Luču sławny naš wōtčinc Jan Arnošt Smoler, abšolut studija teologije a słowjanskeje filologije. Za čas studijow zběraše serbske ludowe pēsnički, kotrehož přēni zwjazk wuńdže lětsa před 150 lětami pod titulom **Pjesnički hornych a delnych Serbow**. Swoje wobšērne a mnohostronske džěto na wědomostnym, kulturnym, nowinarskim a towaršnostnym polu wěnowaše čas žiwjenja dobrobyću swojeho luda.

Najwšelakoriše čescenja tutoho našeho wōtčince přewjedu so w přichodnych mēsach. Tež Pomhaj Boh chce so hišće bliže z jeho žiwjenjom a skutkowanjom zaběrać.

Ota Wićaz

Serbowka w Surinamje

Angelus Silesius sebi přeje, zo by jeho duša čista byla kaž dejmant, a Domaš Kempenski so modli, zo by so přez njeho w žiwjenju kaž w smjerći stajnje jenož Bōh wokrasnił.

To je so dopjelnilo w jednorej serbskej žonje, w Mari Lobachec z Turnowa pola Picna.

Jeje duša běše čista kaž dejmant, jeje žiwjenje same wokrasnjenje Bože!

Narodži so wot jednoreju serbskeju staršeju wokoło lěta 1800. W šuli je jenož čitač nawuknyła, mēnjachu tam, zo je to dosć za holcy. Pisač wučachu so tehdy jenož holcy. Staršej slušejšaj do narodnje zbudženych Serbow, kotrychž pućowacy Ochranowscy bratřa do tajnje wěrjaceje serbskeje wosady hromadžachu. Wot njeju dōsta jeje młoda duša swój kralowski zlět, swoje njepřestawace žedzenje za Bohom a Jězusom. Je wotrošća w kole wěrjacych Serbow, w kotrymž so wěrna bratrowska mysl ze wšej chutnosću pěstowaše, a so tež wo pohanach rěčeše jako wo bratrach, kotrymž ma so pomocna ruka poskićić. Jim běše Ochranow serbski Cion!

Do Ochranowa pućowašaj staršej ze stami Serbq̄w. Bjez džiwa, zo Marja Lobachec wot džěćacych lět sem njeznaješe wyšeho zemskeho zaměra hač tōn, něhdy cyle w Ochranowje žiwa być.

Ale njeje to cyle njemōžne za wšednu serbsku holcu z robočanskeho stawa? Ow ně – mōžno to je. Prošeše dorosćena ponižnje wo službu w Ochranowskej sotrowni. Přistajichu ju tam hnydom, pytnywi nadobnosť jeje duše, a bōrže ju tež přijachu do bratrowskeje wosady. Z česću nětko nošeše rōžowu kapičku knježnow, sama kwětka najrjeńša w čłowjeskej zahrodze, a z pobožnej wutrobu spěwaše sobu w sotrowskim chōrje. Tam dōndže k njej hōs Boži!

Ženje njeje wo tym, štož so jej sta, hinak sudžiła. W dalokim Surinamje, na kromje južnoameriskeho pralěsa skutkowaše jako misionar Ochranowski bratr Jan Boholub Hartmann, chutny a wěrjacy čłowjek. Při žēntwje w bratrowskej wosadze hladachu jenož na počinki a znutřkowne dary. Kotra knježna hodži so najlěpje tutomu misionarej w strašnym žiwjenju po boku stać? Bjez dwěla zo serbska kucharka w sotrowni Marja Lobachec. A jako so jej tute prašenje dōsta, wuzna sebi hnydom kaž něhdy Rebecka, zo je to wot Boha. Njeboješe so dalokeho pućowanja přez hrōzbnu mōrsku wodu.

Pućowanje z pļachtatej lōdžu do južnjeje Ameriki trajaše tehdy wjele njedžel a njeběše zawěsće bjez strachow. Jako w lēće 1851 Serbja do Texasa wučahnychu, zemřē jich ducy po puću na džewjēćdžesać. Njeboješe so žiwjenja na cuzej surinamskeje zemi. Surinamska slušja hišće džens do najnjestrowišich krajinow cyłeho swěta. Kraj je runy a přimōrski. Woda rēkow so tam zaraća a nastawaju njepřewidzōmne bahna, z kotrychž při hōberskeje južnjeje horcoće so žalostne chorosće wuparja, přeskakowaca, pisana, žōlta zymica, elefantiazis a druge smjertne chorosće. Z bahnow lahnu so tolste roje kałatych kuntwōrow, kiž ze svojim žahadłom čwakojny (baci-le) přenošeja, to su zawiniki tutech chorosćow. Tajki njestrowy je tutōn kraj, zo su sebi Francozojo džěl, Popjerjowe přimorjo, jako wuhnanstwo za najstrašnišich plōstnikow wubrali, kotrychž tam bōrže bjez kata wotbudu.

Do tajkeho kraja je Bōh Marju Lobachec wolał. Wona njeboješe so tež pohanskich wobydlerjow, zwjetša to čornojtych njewōlnikow, kiž běchu so tam z Afriki přiwozyli, dōkelž mōža woni jenož w tutej heli wutrač a džělać. Přetož džělaćerjow tu trjebaja. Kraj je nimomēry plōdny a rosće tam kaž w paradizu. Jeho wobsedžerjo běchu bohaći Nižozemjenjo, hrubi ludžizračcy a ludžikupcy, hōrši hač pohanjo sami. Či wēzo misionarow z Europy njewitachu, bojachu so, zo w jich njewōlnikach čłowjeske wědomje zbudža a njepokoj do njewōlnikow wusyja. Tohodla jim kruće přistup do kraja zakazachu. Što pak su tehdy naši Ochranowscy bratřa činili? Njesmē so to nihdy zabyc. Su so sami na njewōlniske wiki stajili, zo bychu so z dobrej wolu do njewōlnistwa předali.

Tajka rjekowska zmyslenosć běše tež žiwa w Mari Lobachec. Njeběše drje runje to wjacce trjeba. Ale wona je wopory přinjesta, kiž njeběchu njeńše. Bōh sam wě!

Jako so Jan Boholub Hartmann z Marju Lobachec woženi, mēnjachu Ochranowscy bratřa hižo rjanu misionisku staciju z mjenom Charlottenburg pola mēsta Paramaribo. Tola hida europskich ležownosćerjow přečiwo misionaram přeco hišće wobsteješe a tež Marja Lobachec je pod njej čezko čerpjeć mēta.

Z tuteje stacije nošachu Ochranowscy bratřa ewangelij do ameriskeho pralěsa, hdžež čornuchojo we wuchowaných wjeskach bydłachu, a wšudžom załožichu z wulkej prōcu a lubosću małe křesćanske wosady. Tudy přebywaše Marja Lobachec wot lěta 1866 sem a na tutym polu skutkowaše ze svojim mandželskim. Porodži jemu wjacore džěć, kotrež pak dyrbješe wšitke hižo do sedmeho lěta do Europy poštać, dōkelž mōža džěć hišće mjenje hač dorosćeni ludžo tuto žadławe podnjebjo (klima) znjesć. Džěć kublachu so w Małym Wjelkowje.

Běše to přeco džělenje na čas žiwjenja. Ani jedne jeničke njeje maćerje zaso wohładała. Běše stajnje toho mēnjenja, zo mēstno, na kotrež je ju Bōh sam powołał, njesmē nihdy wopušćić. Swojeho Zbōžnika dla je so swōjich najrjeńšich maćernych radosćow zdała. Haj, bōjska mōc, bōjska lubosć běše w tutej Serbowce žiwa.

Najskeje w lēće 1844 zhubi tež swojeho mandželskeho, kiž – hewak strowy a sylny muž – nahle na zymicu zemřē. A nětko stejese cyle sama w dalokej cuzej krajinjē. Nichtō so jej njeby džiwjal, hdy by so domoj k svojim horcolubowanym džěćom wrōćila. Ale wona tu wosta. – Běše tam drje hišće druhich misionarow, ale mordarskeho podnjebja dla njechaše z tutech žadyn wjacce do strašneho pralěsa hić. Što budže nětko z tymi małymi rozprōšenymi wosadami? Snano zaso padnu do stareho pohanstwa?

Ow ně! Marja Lobachec z Turnowa tu je, kiž pod palmami a bananami nutrnje spěwa swój serbski Wōtče naš. A z toho serbskeho modlenja čerpa tajke mocy, zo so hnydom rozsudži, na mēstno tutech mužow stupić. Lutka sama, bjeze wšjeje bojose, z wulkej dowěru do swojeho Zbōžnika, pućowaše wotnětka přez husćiny ameriskeho pralěsa, wopytowaše wosyroćene wosadki, přēdowaše, wučeše, wothladowaše chorych, zastarowaše džěć. Nižozemsky ležownosćerjo ju přescēhowachu. Ach, što běše jej wo to! Hdžež běše podnjebjo najbōle strašne, hdžež běše služba najbōle wobćežna, hdžež běchu

tradanja a sebjezaprěća najwjetše, tam wona skutkowaše. Kaž bě swjaty Pawoł Židam ze Židom a Grjekam z Grjekom, tak so wona nawučí, cyle po wašnju čornuchow žiwa być. Bydleše w jich niskej hěće. Spaše w noci na nahej zemi bjez toža a bjez saka na moskity (kafate kuntwory), štož hewak žadyn Europjan wutrač njemůže. Njeboješe so natykliwych choroscow, z kotrychž je drje sobu najžałostniša a najbolostniša elefantiazis, na kotruž čornuchojo husto schorja. Noze choreho hrózbnje zhubnitej, a chory so pomału z wulkimi boloscemi wumori.

Přez pjec lět je Marja Lobachec takle cyle sama we wulkim pralěsu mjez čornuchami žiwa byla, a to njeprěstawajcy. Jenički běty čłowjek mjez lutymi džiwi. Za pjec lět hakle wróci so přeni króć zaso do města Paramaribo, ale jenož na jedyn jenički džeń. Jako chcychu ju tam radži dlěje wobchowac, wona to kručće wotpokaza prajicy, zo so toho boji, zo so zmjehčiči a so potom z pomjeńšenej luboscú do swojeje samotnosće wróci.

Tute čežke žiwjenje pak je skónčnje tež jeje čelnu móc zderdało.

Kajki běše jeje wuchod?

Při wothladanju čornuchow, kiž běchu na elefantiazis schorjeli, so runje z tutej žałosnej čornoj choroscú nakazy. Hačrunjež měješe čežke bolosće přetrac, je tola z njewšednej swěru dale skutkowała, wosebje džěci rozwučowala, doniž so dospołnje njezwjeze.

Štyri nježděle došlo ležeše potom hišće we wotewrjenej čornoj hěće na nahej zemi bjez wšitkeho wothladanja a bjez najnužnišich srědkow. Jako běchu wo jejnej nuzy w měsće Paramaribo slyšeli, poštachu po nju čotnik. Na smjerć sľaba wróci so k svojim. Můžeše so lědma hišće hibać. Jejna duša pak horješe so z njebjeskej radoscú. Běše poľna džakowanja a chwalenja. Tež w měsće no-chyceš hinak hač na nahej zemi ležeć. Tak je wumrěta. Wječor 30. decembra 1853 rozsudži njebjeski Wótc, zo smě tuta jeho najswěrnša služowna swjatok činić, a wza ju k sebi do swojeho njebjeskeho raja.

Wo njej praješe po jejnej smjerći wó dźer surinamskeje misije: „Njewěrju, zo je jeje runjeća w tutej misiji hdy bylo a zo hdy zaso budže.“

Hišće džensa steja pod žohnowanjom tuteje Serbowki jejni potomnicy, kiž sebi jako swjate namrěwstwo listy chowaja, kotrež je něhdy svojim džěćom z hłubino-pralěsa z njewustojnej ruku pisała. Njeje ženje prawje němsce pisać nawučka.

Zawěsće, Serbowka w Surinamje, Marja Lobachec, běše džiw Boži. Ju chwalić rěka Boha chwalić, kiž sebi to, štož je zwonkownje snadne, wosebje rady wuzwoli za swoje wulke zaměry, a kiž sebi tež do Serbow rady po swoje služownistwo chodži.

Přisopmnjenje: So sym tutu krasnu Serbowku zeznał, za to mam so našemu dobroćelej, knjezej dr. France w Gnadefeldze džakowac, kiž je mje kedžbného sčinił na knihu „Fünfzig Jahre unter Tibetaner“, w kotrež spisaćel

G. Heyde na swoju wowku Marju Lobachec spomni a wučah z někotrych jejnych krasnych listow podawa. W swojim přednošku na Mačićnym jubileju sym hižo wuske styki mjez Bratrowskej jednotu a Serbami wuzběhał. Wo nich ma tež tutón mój nastawk a druhe, kiž chcu, da-li Bóh, hišće wozjewić, swědčić. My Serbja mamy wšu přičinu, při schadžacym jubileju Bratrowskeje jednoty džakowni być.

*

Čitarjo pisaja

Česceny knježe redaktoro!

Před někotrymi tydženjemi založichmy Towarstwo česko-serbskeje młodžiny. Smy někak sydom mlodych ludži mjez 17 a 23 lětami. Rady bychmy naše počah z Lužiskimi Serbami wuwiali. Chcemy wězo Lužicu zeznać a tež k tomu přinošowac, zo by Lužica a zo bychu tež Lužiscy Serbja w Českosłowakskej znaći byli. Tohodla bychmy so tež z mlodymi Serbami zetkać chcyli. Prošu Was, jelizo byšće někoho znał, štož by chcył z nami hromadže džětać abo sej dopisowac, dajće jemu moju adresu a zdobom mi poštał jeho adresu. Přegu Wam a Wašim přecelam Bože žohnowanje we Wašim džěle.

Jan Ratiborsky

Písečná 456

CS 18200 Praha 8 – Troja

*

Serbskej maćeri k narodninam

*Što bych či přal, o maćerka,
na twójim čestnym dnju:
zo dotho by tu zwostała
we zboža pokoju.*

*

*Što bych či přal, o maćerka,
hač měrne, złote dny,
zo twója miła wutroba
by měla džakne žně.*

*

*Što bych či přal, o maćerka,
zo Bóh će žohnował,
do twójoh dalšoh žiwjenja
či slónčnu pruhu slał.*

*

*Što bych či dał, o maćerka,
hač kwěcel różowy,
kiž dycha zbožnosć nalěča
kaž z twójej wutroby!*

Pawoł Krječmar

Njeswaćidło. W žohnowanej starobje 83 lět zemrě cyle njenadžicy w poslednich dnjach zašeho lěta **Pawoł Hatas** z Noweje Wsy pola Njeswaćidla. Jako wobdarjeny serbski burski pachol studowaše tež w tutym powołanskim směrje a wukmani so w nawjedowanju wjetšich ratarstwow. Najdlěši čas swojeho powołanskeho skutkowanja pak bě nawoda Njeswaćanskeho burskeho wikowanskeho drustwa. Přez swoju wobhladniwosć zdoby sebi přichilnosć a dowěru ratarjow a pozdžišich drustwownikow swojeho wobwoda. Hdžežkuli bě možno, rěčeše zasadnje serbsce. Jako wědomy ewangelski Serb njebě jenož dothoľětny sobustaw městneje Domowinskeje skupiny, ale zdobom tež jedyn ze swěrných serbskich kemšerjow wosady. Jako džak za tajku serbsku swěru wupraji so jemu po pohrjebnych wobrjadach při rowje džak w słowach a z wuspěwanjom spěwa: „Hdyž, bratřa, bliža hodžinka ...“

Bychmy nahle zemrěteho hišće rady dale mjez nami měli. Tola Bóh je hinak postajił. A. G.

*

Přeprošujemy

2. 3. – sobota

14.00 hodž. wosadne popołdno w Drježdžanach

3. 3. – 3. nježděla w póstnym času

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michaľskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci

13.30 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

10. 3. – 4. nježděla w póstnym času

12.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

17. 3. – 5. nježděla w póstnym času

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)

10.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

24. 3. – 6. nježděla w póstnym času

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Hodžiju (Albert)

12.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

29. 3. – Čichi pjatk

9.00 hodž. kemše w Rakecach (Feustel)

12.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michaľskej (Albert)

1. 4. – 2. džeń jutrow

9.00 hodž. kemše w Bukecach (Malink)

14.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

7. 4. – 1. nježděla po jutrach

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michaľskej (Albert)

w samsnym času Boža služba za džěci

12.25 hodž. delnjoserbska nutrnosć w rozhłosu

13.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukeľnska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, 8600, Budyšin, tel. 4 22 01. – čišć: Serbska čišćernja – t. z. w. r. – w. z. w Budyšinje. – Wuchadza jónkróć za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 30 000 110. –